

200 JAAR GELEDEN.....19 MEI 1798
COMMAND-RAID OP DE SASSEN VAN SLIJKENS
(vulgo, mogelijks, "Operatie Popham)

door Ferdinand GEVAERT

Het wapenfeit heeft de "grote geschiedenis van de oorlogen en veldslagen van en tegen Napoleon Bonaparte" niet gehaald. Het is slechts een voorval tijdens een tijdperk waarvan sommige "evenementen" in bepaalde landen nog steeds in de Top-10 staan van de nationale trots : Trafalgar, Austerlitz, Berezina, Fleurus en andere Waterloo's. Namen die er nog steeds voorkomen voor pleinen en andere spoorwegstations.

Maar voor de Oostendse plaatselijke geschiedenis is het feit niet zonder belang. Niet omdat het de enige aanval zou zijn die de stad en streek ooit heeft ondergaan. Neen, want sinds het einde van de 16de eeuw is het krijgsgewoel nooit ver weg geweest. De langste periode, om het zo te zeggen, zonder geweld, is waarschijnlijk deze tussen het verdwijnen van de troepen van Napoleon in 1814 en het verschijnen van de krijgsmacht van die andere keizer, Wilhelm, in 1914. Dus zowat 100 jaar. Periode tijdens dewelke Oostende ontwikkelde tot "Koningin der Badsteden" (wat nu, zoniet weggebombardeerd uit zee, land en lucht dan toch weggewalst, omgevormd werd tot "Stad aan Zee" - 't klinkt wel mooi !).

De Oostendse geschiedschrijvers hebben de "aanval van Popham" quasi allemaal opgenomen in hun geschriften. De eene wat uitgebreider en vollediger dan de andere. Doch, helaas, op een paar uitzonderingen na, steeds vanuit de invalshoek waarbij de Fransen niet beschouwd werden, wat ze wel waren, als de bezetter. Eerder was bij hen de Brit de vijand en niet degene die de bezetter kwam bestrijden. Dus, als de vijand. Wat uiteindelijk culmineerde in het geven van de naam van de bevelhebber van de Franse bezettingstroepen aan een Oostendse straat, de Muscarstraat (sic).

Op 14 november 1792 werd Oostende, niet voor de eerste maal, bezet door Franse troepen. Niet meer door deze van het Koninkrijk (doodgebloed in de Bastille) doch door de "sansculotten" van de nieuwe Republiek.

De bezetting duurde gelukkig niet lang, begin april 1793 verdwenen ze weer. Voor niet lang echter, op 1 juli 1794 klopten ze terug aan de stadspoorten en namen bezit van de stad, met alles wat er zich bevond, de stadskas eerst. Een tienjarige, zware en bloederige bezetting begon, alhoewel sommige verlichte geesten het anders zagen ('t is van alle tijden).

In 1797 kreeg Napoleon Bonaparte, toen generaal en bevelhebber van het Leger van het Noorden, de opdracht van de Directoire de invasie van Engeland voor te bereiden.

Echter, nadat Napoleon in februari 1798 een aantal havens aan het Kanaal en de Noordzee had geïnspecteerd, o.m. Oostende, was hij overtuigd dat de Fransen niet voldoende uitgerust waren om het op te nemen tegen de Britse vloot en de oversteek van het Kanaal te wagen. Zijn aandacht ging alsdan naar de verovering van Egypte (hij landde de 2 juli 1798 te Alexandrië). Echter liet hij, om de Britten te misleiden, de voorbereidingen voor een invasie van Engeland op een klein pitje doorgaan (een listig kereltje die Napoleon).

Het was de Britten niet ontgaan, mede door hun goed georganiseerd spionagenetwerk (toen reeds !) dat de Fransen plannen koesterden om een inval op het "perfiede Albion" uit te voeren. Ook de

mogelijk rol van de haven van Oostende bij dergelijke onderneming werd door de Britten onderkend.

Dit trok ook de aandacht van Captain Home Riggs POPHAM, RN (Royal Navy). De man had gedurende enkele jaren in Oostende gewoond en gewerkt. Hij had uitgebreide kennis van de haven, de infrastructuur en de waterverbinding met het hinterland. Hij had trouwens vanuit Oostende militaire transporten over zee en binnenwateren georganiseerd. Hij had wetenschap van de mogelijkheid om via de binnenwateren, buiten het bereik van de oppermachtige Britse vloot, allerlei vaartuigen (kleine zeeschepen, binnenvaartuigen en vissersschepen) nodig voor een invasie, voorraden, materieel en troepen aan te voeren vanuit Nederland en binnenland naar Oostende en de Franse kanaalhavens.

Captain POPHAM werkte een aanvalsplan uit en legde het voor aan zijn overheid die het voorstel aanvaardde.

Het doel van de aanval was de haven van Oostende uit te schakelen als aanvoerhaven voor de Fransen door het vernietigen van de sassen van Slijkens te Bredene, en, indien de gelegenheid en mogelijkheid zich voordeed ook de sluis van Plassendale (wat meteen de verbindig met Frans-Vlaanderen en Nieuwpoort zou onmogelijk maken) alsmede de sluis van de handelsdokken te Oostende te vernielen.

Gelet op de "lagere" rang van Captain POPHAM¹ werd de algemene leiding toevertrouwd aan de hoogste officier in rang, generaal Eyre COOTE van de Britse landmacht (Army), die tevens de operaties te land zou leiden. POPHAM werd wel het bevel van de operaties op zee toevertrouwd.

De datum van de raid, die naar geraamd niet langer zou duren dan 10 uren (daarom werd ook geen kantonnementsmateriaal voorzien in het organisatieschema en dotatieplanning) werd vastgesteld op de dag (of dagen) waarbij het tijdstip van het laten springen van de sassen van Slijkens zou samenvallen met halftij (afgaand) zodat ogenblikkelijk na het vernielen van de sasdeuren een grote vloed water vanuit de vaart (kanaal Oostende-Brugge) zich met veel kracht en geweld zou storten in de achterhaven en havengeul van Oostende en daarbij een ravage zou veroorzaken onder de vaartuigen die aldaar gebeurlijk zouden gemeerd zijn.

Op 13 mei 1798 nam de operatie, "commando-raid op de Sassen van Slijkens", de "Ostend Expedition (blijkbaar gebruikte men toen nog geen codenaam - e.g. "Seelöwe") een aanvang.

Chronologie van de raid

13 mei 1798 : inschepping van de aanvalstroepen op schepen gemeerd op het Isle of Thanet (Theemsmond), o.m. de troepentransportschepen Expedition, Ariadne en Minverve.

14 mei 1798 : de invasievloot, bestaande uit 31 schepen, vaarde uit. Captain POPHAM scheept in te Margate.

Nacht van 18/19 mei 1798 : aankomst ter hoogte van Oostende.

Wind was gekrompen naar het westen, aanwakkerend en hoge golven. Gelet op de zeegang raadde POPHAM aan de ontschepping van de aanvalstroepen uit te stellen

¹ De graad van Captain RN is gelijk te stellen met deze van een kolonel bij de landmacht.

en te wachten op betere zeecondities. Generaal COOTE beslist, gelet op het ontvangen bericht dat het Frans garnizoen te Oostende klein was (kleiner dan vermoed), toch de landing uit te voeren.

Drie fregatten, Biter, Hekln en Tartarus beschoten de stad.

19 mei, 05.00/06.00 u : ontschepping van de Britse troepen, infanteristen, geniesoldaten en een compagnie artillerie (8 kanonnen en twee mortieren) op het strand ten oosten van de haven van Oostende, uit platbodems en andere roeiboten.
Oprukken van de infanteristen en genie ("sappers") naar de sassen van Slijkens.

19 mei 's morgens : de bevelhebber van het Frans garnizoen, MUSCAR, liet ijlboten uitrukken naar Brugge, Duinkerke, Nieuwpoort en andere plaatsen, om melding te maken van de Britse aanval en versterkingen te vragen.

19 mei, 10.00/10.30 u : in de omgeving van de sassen (of in de saskommen) werden door de Britten een aantal vaartuigen in brand gestoken (volgens één bron : 3 vissersschepen en 2 houtschepen). De door de geniesoldaten aangebrachte springladingen werden ontstoken en de daarop volgende ontploffingen brachten (zware ?) schade toe aan de sluizen en sasdeuren.

Daarna trokken de Britten zich snel terug en begaven zich naar het ontschepingsstrand om terug in te schepen.

Volgens een paar bronnen omwille van het wassend water uit het kanaal dat hen dreigde te overspoelen, andere om reden van de storm die opgestoken was en indien men draalde hen mogelijks zou kunnen beletten om naar de schepen op zee te roeien.

Terug op het strand moesten ze vaststellen dat het onmogelijk was de invasievloot terug te bereiken. De schepen hadden zich ten gevolge van de storm verder van de kust moeten verwijderen en door de zware zeegang was het onmogelijk naar de schepen, vanaf het strand, te roeien.

Daar de terugtocht onmogelijk was, verschansten de Britten zich in de duinen om het luwen van de storm af te wachten en daarna in te schepen.

19 mei, middag : schermutselingen tussen Franse soldaten van het garnizoen die door middel van de veerpont de havengeul waren overgestoken en de Britten. De Fransen worden terug gedreven.

19 mei, onderwijl, tussen de bombardementen op de stad Oostende vanuit zee door, stuurde POPHAM een onderhandelaar naar de plaatscommandant MUSCAR om de overgave van de stad te eisen. MUSCAR weigerde (auteur Richard VERBANCK merkt hierbij op dat het eigenlijk MUSCAR niets uitmaakte of ze wel of niet Oostende tot puin schoten - zie bibliografie).

19 mei, valavond : tegen het einde van de dag (en gedurende de nacht) waren Franse versterkingen aangekomen, o.m. uit Brugge (twee halve brigades), Nieuwpoort en Duinkerke (drie bataljons).

19/20 mei : nacht, alles bleef rustig, de bombardementen vanuit zee hadden opgehouden.

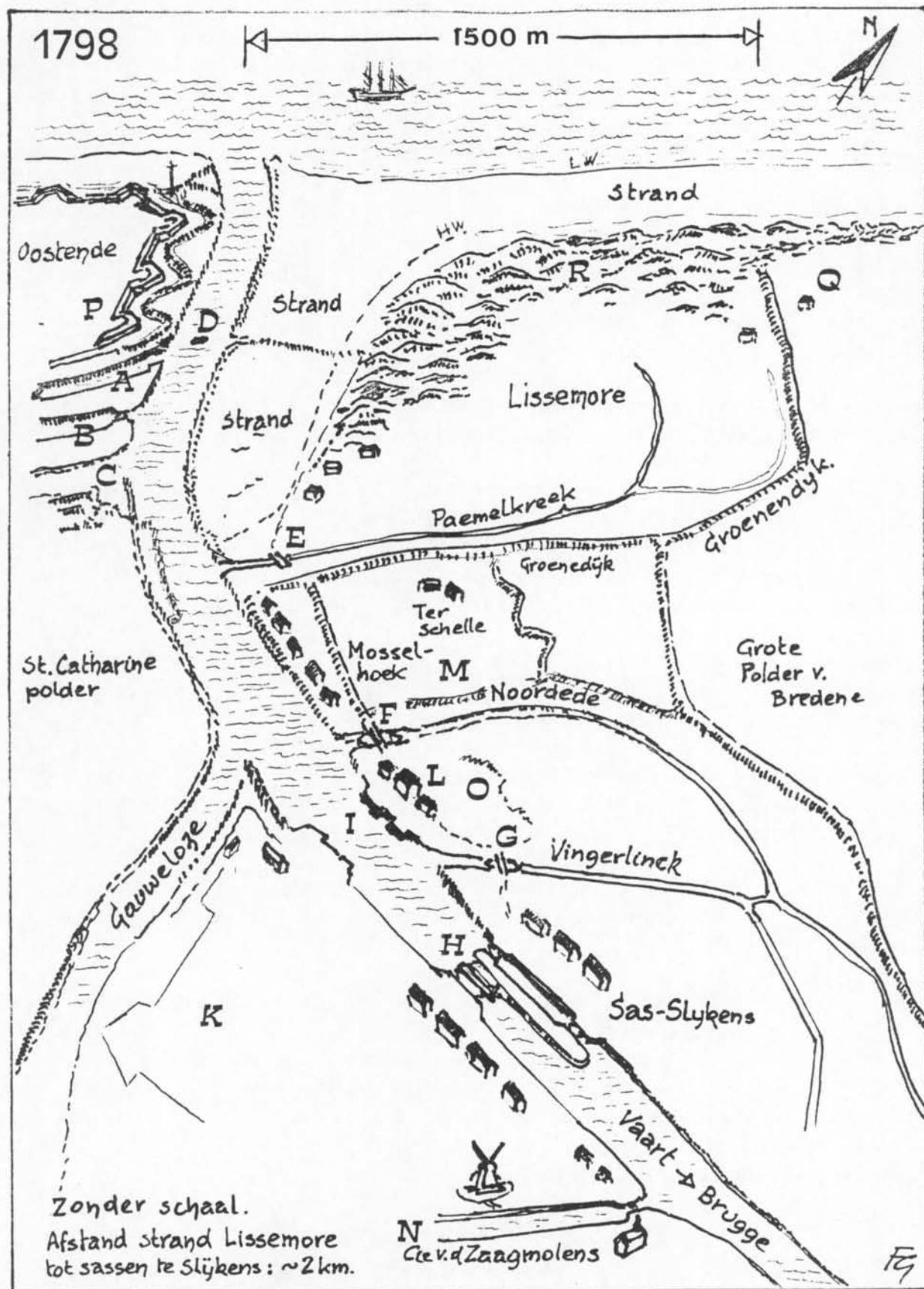
Legende

- A : Visserskreek
- B : 1ste Handelsdok en sluis
- C : Amerikaanse kreek
- D : veerpont
- E : .Langebrugge, brug over de Paemelkreek
- F : Noordedesluis (afwatering) - brug
- G : Vingerlincksluis (afwatering) - brug
- H : Sassen van Slijkens (kanaal Oostende-Brugge) gebouwd in 1754-1758
- I : Muren oude sluizen van Slijkens, ingestort in 1752 (gebouwd 1672-1676)
- K : Fort Sint-Philippe, ontmanteld in 1782 en gesloopt
- L : 's Land Magazijn (stapelplaats Openbare Werken)
- M : Potteriepolder, bedijkt in 1634
- N : Legillonkanaal, sinds 1752 molenkanaal
- O : Kroonwerk van het Fort Sint-Philippe, ontmanteld en gesloopt in 1782
- P : bastions van de vestingstad Oostende, zijde havengeul
- Q : Doornenbilken
- R : Inplanting later Fort Imperial, nu "Fort Napoleon"

- Mosselhoek, ook genoemd Visschershoek, gehucht, toen gemeente Bredene (op sommige kaarten : gehucht "Den Soeten Inval".
- Lissemore, schorre, ontstaan na de inundatie van 1584.
- Groenendijk, aangelegd in 1610 (nu gemeentegrens Oostende/Bredene).
- Grote Polder van Bredene, ingedijkt 1612-1620.
- Noordede, kreek ontstaan na inundatie van 1584 (ook "Sluisvliet).
- Vingerlinck, of de Coupure, omleidingsvaart gedolven om de verbinding van de havengeul met de vaart naar Brugge mogelijk te maken tijdens de bouw van de nieuwe sluizen (1754-1758), later gebruikt voor de afwatering van de polders (zijarm van de Noordede).
- Compagnie van de Zaagmolens, gesticht in 1752. Uiteindelijk werden 17 windmolens opgericht. Gedeeltelijk ontmanteld door de Fransen (1794-1814).

Nota : het strand van Lissemore, zijde havengeul, werd geregeld overspoeld..

Figuratieve kaart (zonder schaal) van het operatiegebied "Operatie Popham", 19 mei 1798

20 mei dageraad : bij het ochtendgloren vielen de Fransen de in de duinen verschanste Britten aan en omsingelden hen. Evacuatie naar de schepen op zee was onmogelijk, de storm had hun platbodems en roeiboten op het strand onbruikbaar gemaakt. Na een hevige strijd, welke veel doden en gekwetsten eiste, gaven de Britten, onder leiding van generaal COOTE, gelet op de hopeloosheid van hun toestand, zich over aan de Fransen.

22 mei 1798, 10.00 u, de Britse invasievloot die tot dan voor de stad kruiste trok zich terug.

Zo eindigde de raid op de sassen van Slijkens.

De ontschepingsplaats (het invasiestrand)

Op twee uitzonderingen na geven de diverse Oostendse geschiedschrijvers (zie bibliografie) de ontschepingsplaats op als "ten oosten van de haven", zonder verdere plaatsbepaling.

Auteur Richard VERBANCK vermeld, vrij en frank, het strand van Lissemore. Op wat hij zich hiervoor steunde is ons niet bekend, we vermoeden op LOONTIENS.

Slechts één auteur, de kroniekschrijver voor de periode 1793-1802, geeft een coördinaat op, nl. : een mijl ten oosten van de haven, zonder verdere plaatsbepaling.

Indien deze coördinaat juist is, moeten we ons de vraag stellen : hoe lang is de mijl van onze kroniekschrijver ? Is het een Franse mijl, een Engelse landmijl, Brabantse of andere ?

Een Franse mijl was zowat 4.400 meter. Een Engelse was en is 1.609 m. Volgens de vergelijkende tabel opgemaakt krachtens het besluit van de Franse Republiek van 13 brumaire jaar IX (4 november 1800) was een "Brabantse" mijl 5.520 meter.

Als de kroniekschrijver de Franse of Brabantse mijl hanteerde dan moeten we het invasiestrand situeren ergens op de grens van Bredene met De Haan (Klemskerke) in de omgeving van het Spanjaardduin (omgeving van de visserskapel).²

Dit alles gaf ons, tot nader onderzoek, geen zekerheid over de plaats waar de Britten aan wal kwamen en waar het gevecht in de duinen plaats greep, ware het niet dat er geschriften bestaan over het Fort Napoleon.

De literatuur over het Fort Napoleon, oorspronkelijk Fort Imperial, brengt ons echter een aantal plaatsbepalingen van het ontschepingsstrand.

C. LOONTIENS vermeld in zijn boek "Le Fort Napoleon"³ dat er op 600 toises (vadem : 1,95 m) van de "batterie du musior" (batterij op een platform op het uiteinde van het oosterstaketsel) in 1803 een batterij artillerie werd opgesteld in de duinen, op de plaats waar de Engelsen enkele jaren vroeger gekomen waren om de stad te bombarderen.⁴

² De kroniekschrijver vermeld dat bij hun aankomst te Oostende in de avond van 19 mei 1798 de versterkingen uit Duinkerke die dag 10 à 11 mijl hadden afgelegd (45 kilometer), zodat de mijl van de kroniekschrijver zowat 4.400 à 4.500 meter bedroeg.

³ Zie bibliografie.

⁴ C. LOONTIENS, Fort Napoleon, blz. 31/32.

Tevens vermeld hij ⁵ dat Napoleon tijdens zijn bezoek aan Oostende in 1810 bepaalde dat de batterij moest vervangen worden door een fort, daar hij nog steeds vreesde dat de Engelsen op deze plaats een nieuwe ontscheeping zouden wagen.

C. LOONTIENS steunde hiervoor op geschreven Franse bronnen (DAVOUT). Gelet op de preciese plaatsbepaling van de batterij in de duinen, op 600 x 1,95 m (d.i. circa 1.200 m²) kunnen we besluiten dat de Britten op 19 mei 1798 ontscheepten ter hoogte van het huidig fort Napoleon en dat het "gevecht in de duinen" in deze omgeving plaats greep.

De schade aan de sassen van Slijkens

De omvang van de schade, of vernieling, is uit de literatuur niet uit te maken.

De Oostendse geschiedschrijvers zijn nogal vaag in het "omschrijven" van schade :

- PASQUINI : het beoogde doel werd helemaal niet bereikt (n'a point le résultat désiré).
- SOYER : ...les écluses s'écroulent, en partie seulement (de sluizen stortten in, slechts gedeeltelijk).
- LOONTIENS : de sluizen werden gedeeltelijk vernield, maar het water dreigde het detachment (de Britten) te verzwelgen.
- FOUTRY : ...reeds begint het water de streek blank te zetten.
- PEETERS : ...generaal Coote had de sluis doen springen.
- MARCHAL : de sluizen waren werkelijk niet opgeblazen gezien slechts twee pijlers werden vernield.
- VERBANCK : geen andere vermelding dan : "Over de aangerichte vernielingen, omvang en duur van de herstellingen, is men het nog steeds niet eens".

Een ooggetuige vermeldde in een brief ⁶ aan zijn vader op 21 mei 1798 dat : "...de sassen heeft doen springen. Soo verre dat alsnu geen schip op nachte al kon varen, zijnde de meuren gansch toe een gevallen".

In het dagboek "Kronijk van Nieuwpoort" schrijft J.B. RIJBENS : "Op den 21 mej syn alhier.....en het Sas van Slykens moeten passeeren om tot daer te geraeken, en het welk voor nu is onmogelijk om dat het selve is onbruikbaar gemaekt".

Onze kroniekschrijver voor de periode 1792-1802 vermeld niets over de omvang van de schade aan de sassen. Hij merkt wel op dat de huizen van Slijkens grote schade hadden geleden. Hij noteerde dat op 28 mei 1798 alle metsers opgeroepen werden om herstellingen uit te voeren en dat deze de volgende dag aangevat werden.

⁵ C. LOONTIENS, Fort Napoleon, blz. 23 en 35/36.

⁶ "De Zeewacht " (100 jaar na de raid), van 23 oktober 1898 publiceerde deze brief in het kader van een artikel onder de titel "De Bombardering van Oostende".

Anderzijds schrijft SOYER, op blz. 259 van zijn boek, dat in 1802 de sluizen in dezelfde staat van gedeeltelijke vernieling verkeerden sinds 1798. Tevens dat Inspecteur-generaal SGANZIN de plannen opstelde voor het herstel van de sluizen, werken die eind 1802 voltooid werden. Immers, begin 1803 rapporteerde generaal LEGRANGE : "Les écluses du canal de Bruges sont très belles" (de sluizen van het kanaal naar Brugge zijn zeer mooi).

De deelnemende troepen

Alhoewel onze geschiedschrijvers soms nogal absolute cijfers geven over de getalsterkte, lopen ze uiteen.

	Fransen		Britten		
	Sterkte	gesneuveld	Sterkte	gesneuveld	krijgsgevangen
LOONTIENS	-	-	1200 + 3 batl	500	1471
FOUTRY	500	-	1200 + 3 batl	500	1471
PASQUINI	600	-	2000	500/600	1800
SOYER	300	enkele mannen	1200 + 3 batl	500	1491
PEETERS	650	-	-	-	1424
VERBANCK	-	-	1414	-	-
Kroniekschrijver	-	talrijk	-	-	-

De kroniekschrijver merkt op dat tegen de avond van 20 mei 1798 er ruim 10.000 Franse troepen in en rond de stad gelegerd waren.

Nota : batl. = bataljon.

De leiding van de Franse troepen tijdens het gevecht in de duinen

De meeste Oostendse geschiedschrijvers geven de "eer" aan kapitein Arnould MUSCAR, bevelhebber van het klein garnizoen van Oostende (150 man) en plaatscommandant.

Ze willen het hebben dat het in essentie MUSCAR was en zijn reeds uitgedund garnizoen van 150 grenadiers, waaronder volgens een auteur gewonde en zieke soldaten opgetrommeld uit de militaire ziekenhuizen, die de overwinning op de Britten "geforceerd" hebben (sic). Hij zou zelfs de versterkingen uit Brugge en andere plaatsen in reserve gehouden hebben.

Een Frans pamflet, dat overigens vol staat van de gebruikelijke ophemelingen van de eigen soldaten, met titel : "Fuite de Anglais devant Ostende", kent de eer toe aan de plaatscommandant van Brugge, KELLER, die uit Brugge gekomen was met 300 man van het 46e en 94e "demi-brigade".

We vonden geen referenties naar de drie bataljons die uitgerukt waren uit Duinkerke.

Beschouwingen

De raid op de sassen van Slijkens had geen enkele invloed op de oorlogen van Napoleon, daar het krijgsgesbeuren zich dan verplaatst had naar de Middellandse Zee en Egypte. Een invasie van Engeland kwam toen niet voor in de onmiddellijke oorlogsplannen van de Franse Republiek.

De raid had wel gevolgen voor de Oostendse bevolking.

De stad had zware schade geleden ten gevolge van de beschietingen vanuit zee (en mogelijk door de Britse kanonnen opgesteld in de duinen ter hoogte van het ontschepingsstrand). Talrijke burgers waren gedood of gekwetst. Bijna alle straten waren getroffen waarbij tal van huizen werden vernietigd of beschadigd.

Fuite des Anglais devant Ostende ?

Labrousse del.

Micelle sculp.

Apprenez que les Républicains savent toujours vaincre ?.
Le 1er Prairial An VI.

Door het stadsbestuur van Oostende werd een verzoek gericht tot de Directoire om een financiële tussenkomst te bekomen voor de zwaarst getroffen. Dit werd geweigerd (dus nog geen spraak van een vergoeding voor oorlogsschade of wederopbouwpremie). Zodat de inwoners, naast de talrijke opeisingen, heffingen en andere lasten ook nog moesten opdraaien voor de herstellingswerken aan hun eigendommen.

Bij decreet van het Directoire van de Republiek, d.d. 23 mei 1798 (4 priorial jaar VI) werd te Oostende de staat van beleg ingesteld. Dit o.m. als gevolg van de vaststelling dat meerdere inwoners van Oostende tijdens de raid van 19 mei getuigenis hadden gegeven van hun

aanhankelijkheid aan de zaak van de vijanden van de Republiek, maar zelfs hadden gezocht om de republieken het gebruik van hun wapens en verdedigingsmiddelen te ontzeggen.

Dit hield in dat o.a. de getalsterkte van het garnizoen gevoelig werd vermeerderd, de wallen spoedig hersteld werden en het aantal vestingskanonnen opgevoerd.

Dit bracht hogere lasten voor de stadskas en de inwoners met zich. Daarenboven, ten gevolge van de staat van beleg takelde de handelsactiviteit nog verder af.

De staat van beleg werd slechts op 15 december 1802 opgeheven.

In Groot-Brittannië werd de raid op veel kritiek onthaald. Voornamelijk gelet op de grote prijs aan mensenlevens en krijgsgevangenen betaald voor een slechts "matig" resultaat. De sassen waren niet onherstelbaar vernield en de haven van Oostende had geen onmiddellijk oorlogsbelang. Op dat ogenblik eigenlijk een moeite voor niets. In het beste geval zou men kunnen zeggen dat er lessen geleerd waren die hun nut zouden hebben bij gebeurlijk latere operaties.

Nu, dat zegde men van de bloedige raid op Dieppe op 19 augustus 1942 ook !

Een Brits zeeofficier merkte op in een boek over de raid op Zeebrugge op 22/23 april 1918 dat de ontschepping te Oostende in 1798 diende als voorbeeld voor de Britse vloot. In beide gevallen was het doel hetzelfde, het ontzeggen van het gebruik van de haven aan de vijand. Het moet gezegd dat ook, in beide gevallen het doel niet volledig bereikt werd. Hetzelfde kan gezegd worden van de Britse poging om op 9/10 mei 1918 met de "Vindictive" de haven van Oostende te blokkeren. Een voorbeeld waar het beter lukte is de raid op Saint-Nazaire op 26/27 maart 1942.

De 500 à 600 Britten die gesneuveld waren bij het "gevecht" in de duinen op 19/20 mei 1798 werden, volgens de literatuur, begraven in de duinen. We hebben echter geen indicaties over de localiteit.

In het betreffende gebied werden veel graafwerken uitgevoerd bij de uitvoering van grote werken, denken we maar aan :

- de bouw van het Fort Napoleon
- de bouw van het Militair Hospitaal
- Instituut Godtschalk
- verdedigingswerken en batterijen door de Duitsers in W.O.I en W.O. II, o.m. batterij Hundenburg
- een paardenrenbaan en stallingen aan de Fortstraat
- bouw stedelijk sport- en speelplein "Zon en Zee"
- e.a. zoals uitbreiding van het visserijdok

Het klinkt eigenaardig, maar bij ons weten is nooit een van de honderden skeletten aldaar bloot gelegd.

ICONOGRAFIE

1. Fuite des Anglais devant Ostende, apprenez que les Républicains savent toujours vaincre. Ets door MAXELLE, in het Frans pamflet : "Fuite des Anglais devant Ostende". Ets door MAXELLE en LABROUSSE.
Zonder datum. Afm. 0,12 x 0,15 m.

2. Schilderij door Fr. MUSIN, op doek "Ontscheping der Engelschen(1798)". Latere samenstelling naar oude gegevens.
Gedateerd 1845. Afm. 1,60 x 2,40 m.
Icon. nr. 390 (VERBOUWE). Vernield tijdens de brand van het stadhuis, mei 1940.
3. Schilderij van Fr. MUSIN, op doek "Het bombardement van de stad, op 21 juli 1798, door de Engelse vloot onder het bevel van admiraal Popham". Latere samenstelling naar oude gegevens. Bestemd voor de versiering van het nieuw kursaal in 1877.
Afm. 2,21 x 1,64 m.
Icon. nr. 302 (VERBOUWE). Vernield tijdens de brand van het stadhuis, mei 1940.
4. Schilderij van Fr. MUSIN, op doek "Het bombardement van de stad door de Engelsen in 1798". Latere samenstelling aan de hand van oude documenten.
Afm. 0,30 x 0,58 m.
Icon. nr. 392 (VERBOUWE). Hing tot 1940 in de Schepenzaal van het stadhuis van Oostende. Blijkbaar in vlammen opgegaan in mei 1940.

BIBLIOGRAFIE

J.B. MARCHAL, Historische beschrijving van de wijk Sas-Slijkens en de sluizen van Slijkens gelegen op de vaart Brugge-Oostende, Bredene, eigen beheer, 1948, blz. 27/31.

J.N. PASQUINI, Histoire de la ville d'Ostende et du Port, Société Belge de Librairie, Brussel, 1842, blz. 316/320.

Edward PEETERS, Roemrijke bladzijden uit de geschiedenis van Oostende, Uitg. G. Devresse, Antwerpen, blz. 71/82.

Valeer FOUTRY, Roemrijke bladzijden uit de geschiedenis van Oostende, De Sikkel, Antwerpen, 1938, blz 66/68.

Georges SOYER, La Drame Révolutionnaire et Napoléonien à Ostende, Imprimerie Centrale, Ostende, 1928; blz. 190/207.

Anon., Dagboek van de Franse tijd, Oostende 25 maart 1793-28 september 1802. Bewerkt door Albert G.R. DRIESSEN, eigen beheer, Oostende, 1997.

Carlos LOONTIENS, Le Fort Napoleon, Oostende, 1933, blz. 36/30.

Hugh POPHAM, A damned cunning fellow, the eventful live of Rear-Admiral Sir Home Popham, KCB, HCH, KM, FRS (1762-1820), The Old Ferry Press, Tywardreath (GB), 1991.

Richard VERBANCK, Sir Home Riggs Popham, Neptunus, 38 jg. nr. 229, juli 1992, Oostende, blz. 13/25.

Richard VERBANCK, A damned cunning fellow, De Plate, jg. 21, nr. 2, februari 1992, blz. 52/58.

Richard VERBANCK, De sluizen van Slijkens gebruikt als Duitse oorlogspropaganda, Roepsteen, nr. 98, december 1985, Ter Cuere, Bredene, blz. 4.

Raoul EECKHOUT, Zoeklicht op Bredene, Ter Cuere, Bredene, 1968, blz. 87/90

Eduard BAELS, Oostende onder het Franse bewind, Oostende, blz. 36/37.

Robert LANOYE, L'Épopée Ostendaise, Erel, Oostende, 1971, blz. 74.

De bombardering van Oostende, De Zeewacht, 23 oktober 1898.

Marcel VANHAMME en Jean DELPORTE, Ostende, d'un village des pêcheurs à la reine des Plages, Ed. Clap Copy, Brussel, 1982, blz. 76⁷

Nota : De auteurs van bovenvermeld boek zitten wat o.m. de datum van de raid betreft verkeerd, ze geven 24 april 1798 op, i.p.v. 19 mei 1798. Ook hebben ze het niet goed wanneer ze stellen : "Muscar, commandant de place, déjoua une tentative de débarquement de troupes anglaises aux écluses de Slijkens, à l'est du port" (Muscar, plaatscommandant, verijdelde een poging tot ontschepping van Engelse troepen aan de sluizen van Slijkens, ten oosten van de haven). (Waar halen ze het ?).

De batterij Hundius en de Halve Maan beschermd in Oostende

Frank PHILIPPART

Wie Oostende en fortificatie zegt, denkt aan Raversijde en fort Napoleon. Maar zelden denkt men aan de batterij Hundius die tussen het fort Napoleon en de havengeul ligt. Het betreft hier een Duitse kustbatterij van de tweede wereldoorlog, die bewapend was met 10.5 cm kanonnen. De batterij is gelegen naast het fort Napoleon en kan als schoolvoorbeeld dienen voor de opbouw van een Duitse batterij, compleet met vuurleidingspost, geschutkazematten, manschappenbunkers en -verblijven.

Op de Halve Maan, gelegen tegen de havengeul, stond een FlaK-batterij (luchtafweergeschut). Men treft hier verschillende FlaK-bunkers, bemanningsverblijven, een machinegeweerbunker en een commandopost aan. Het is dank zij haar voormalige functie als marinedepot, dat ze zo goed bewaard gebleven is, m.a.w. er werden amper bunkers afgebroken.

Kortom het zijn unieke sites die gerust naast de grote batterijen in Frankrijk kunnen staan.

Voor deze twee sites diende de Simon Stevinstichting in 1996 een klasseringsaanvraag in bij Monumenten & Landschappen omwille van zijn historische en unieke waarde.

Op 03 oktober 1997 ondertekende Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn Luc MARTENS, het ministerieel besluit voor de bescherming van de batterij Hundius en de Halve Maan als monument.

Geschiedenis

Tijdens de eerste wereldoorlog stond er op de Halve Maan de Duitse batterij Eylau die twee 52 mm kanonnen had.

⁷ Zie R. VERBANCK, Sir Home Riggs Popham, Neptunus, nr. 229, blz. 19.